

FODA-kogebog

DEN FÆLLES OFFENTLIGE DIGITALE ARKITEKTUR (FODA)

VERSIONSNR.: 1.0
DATO: SEPTEMBER 2025
UDARBEJDET AF: DIGITALISERINGSSTYRELSEN

INDHOLD

1	Indledning.....	4
1.1	Fælles Offentlig Digital Arkitektur (FODA)	4
1.2	Analogi mellem boligprojekt og digitaliseringsprojekt	5
1.3	FODA kort fortalt.....	7
1.3.1	Hovedelementer	7
1.3.2	Gevinster og realisering	8
1.4	Målgruppen for FODA	9
2	Læsevejledning	10
2.1	Formålet med kgebogen	10
3	Succesfaktorer for et godt og tillidsfuldt samarbejde	12
3.1	Fælles målbillede og klare forventninger.....	13
3.2	Tydelige roller og ansvarsområder	13
3.3	En åben og løbende dialog.....	13
3.4	Respekt for faglighed og forskellighed.....	13
3.5	En fælles proces for beslutninger og ændringer.....	14
3.6	Ledelsesmæssig opbakning og involvering	14
3.7	En realistisk tidsplan og fokus på kapacitet	14
3.8	Fokus på implementering og drift fra start.....	14
3.9	Inddragelse af brugerne og støtte til forandring	14
3.10	Systematisk risikostyring og rettidig opfølgning	14
3.11	Afrunding af succesfaktorer	14
4	Introduktion til digitaliseringsprojekter	16
4.1	Digitaliseringsprojekter	17
4.2	Aktørerne og deres roller.....	17
5	FODAs hovedelementer	21
5.1	FODAs opbygning.....	21
5.2	Vision.....	22
5.3	Arkitekturmål	22
5.4	Temaer	23
5.4.1	Data: Del og genbrug	23
5.4.2	Anskaffelse: Sammenhæng og overskuelighed	24
5.4.3	Samarbejde: Koordinering og fællesskab	24

5.5	Arkitekturregler.....	24
5.5.1	Arkitekturregel 1: Samfundets data følger fælles sprog.....	24
5.5.2	Arkitekturregel 2: Samfundets data deles.....	25
5.5.3	Arkitekturregel 3: Samfundets data genbruges til rette formål.....	26
5.6	Værktøjer	27
5.7	Begrebskatalog med tilknyttet skabelon for metadata	27
5.7.1	Fællesoffentlige Datakatalog (FODK).....	28
5.7.2	Fællesoffentlige digitale udvekslingsplatform PITU	29
5.7.3	Byggeblokke.....	29
5.8	Vejledninger (sådan gør du ...)	30
5.9	Skabeloner	30
5.10	Tjeklister.....	30
	Bilag A: Rollebeskrivelser.....	31
A.1	Produktejer	31
A.2	It-arkitekt.....	32
A.3	It-projektleder.....	33
A.4	Scrum master (Leverandør)	34
A.5	Leveranceteam (Leverandør).....	35
A.6	Styregruppeformand.....	36
A.7	Styregruppemedlem = gevinstejer = seniorbruger	36
A.8	Driftsansvarlig	36
A.9	Bruger.....	37
A.10	Seniorleverandør.....	37

1 Indledning

Grønland er midt i en digital omstilling, der vil gøre det offentlige bedre og mere effektivt. Det rummer et enormt potentiale – hvis vi gør det rigtigt. Derfor har vi brug for, at kommuner og myndigheder arbejder efter den samme arkitektur, så vi kan få et fælles offentligt digitalt samarbejde, når vi bygger fremtidens digitale Grønland. I henhold til den nationale digitaliseringsstrategi (<https://digitalimik.gl/emner/strategier>) ønsker Naalakkersuisut at skabe en sammenhængende og effektiv digital arkitektur i Grønland.

Det skal selvfølgelig understreges, at digitalisering ikke er et mål i sig selv.

Digitalisering er et middel til at nå Naalakkersuisuts politiske mål for et moderne sammenhængende Grønland – uanset sprog, afstand og geografi. Digitalisering skal medvirke til, at der træffes gode beslutninger på baggrund af solide data, viden og fælles behov. Digitalisering giver hele landet en stemme, styrker demokratiet og gør livet i bosteder og byer mere bæredygtigt.

1.1 Fælles Offentlig Digital Arkitektur (FODA)

Den **Fælles Offentlige Digitale Arkitektur (FODA)** bliver fundamentet for en mere sammenhængende, effektiv og sikker digital udvikling i hele Grønland.

Visionen for FODA

En Fælles Offentlig Digital Arkitektur (FODA) skaber et digitalt sammenhængende Grønland. FODA er fundamentet for digital udvikling og bidrager til effektivisering af digitale processer, datadeling på tværs samt sammenhæng i det digitale fælles offentlige.

Visionen udspringer fra den nationale digitaliseringsstrategi, resultatet af et fællesoffentligt samarbejde og ønske for Grønlands digitale fremtid. Fundamentet består af fælles arkitekturmål, -regler, standarder, værktøjer og digitale byggeblokke, m.v., der skal understøtte den effektive udrulning af digitaliseringen.

Ved at der er skabt det fælles fundament i form af FODA, slipper vi for at opfinde den dybe tallerken, hver gang vi står overfor udviklingen eller indkøbet af en ny digital løsning samt ved tilretning af eksisterende digitale løsninger. FODA lægger op til et øget samarbejde på tværs af det fællesoffentlige samt styrker vores digitale kompetencer. Således skaber vi bedre og mere sammenhængende digitale løsninger til gavn og glæde for borgerne, virksomhederne og for de offentlige medarbejdere, der skal betjene disse.

FODA er en naturlig del af alle digitaliseringsprojekter, hvorfor der i denne vejledning også beskrives digitaliseringsprojekter generelt.

1.2 Analogi mellem boligprojekt og digitaliseringsprojekt

For mange kan et "digitaliseringsprojekt" lyde som en fremme og svær opgave – og der er selvfølgelig også en del nye ting at forholde sig til. Men så er det heller ikke sværere.

De fleste har en ide om eller lidt – måske, meget erfaring med, hvad det indebærer at bygge, renovere eller indrette en bolig. Der er mange ligheder mellem et boligprojekt og et digitaliseringsprojekt.

Et boligprojekt starter med at definere behov: Skal det være et nyt hus, en tilbygning eller en renovering?

Herefter følger en lang række beslutninger, store som små, der får betydning for det færdige resultat. Hvor stor skal boligen være? Hvor mange etager? Hvilken farve skal væggene males med? Hvilke dørhåndtag skal dørene have?

Store beslutninger som placering af badeværelse og køkken har stor betydning for installation af vand og afløb, og installationerne er dyre at ændre, hvis placering af badeværelse og køkken ændres. Men også selv en tilsyneladende simpel beslutning kan få store konsekvenser for indretning og funktionalitet. Eksempelvis hvilken vej en dør skal åbne (indad eller udad), og i hvilken side den skal være hængslet (højre eller venstre). Valgene påvirker den måde rummene kan indrettes og færden rundt i boligen. Til gengæld har valget af dørhåndtag lille funktionel betydning og koster ikke det store at lave om på.

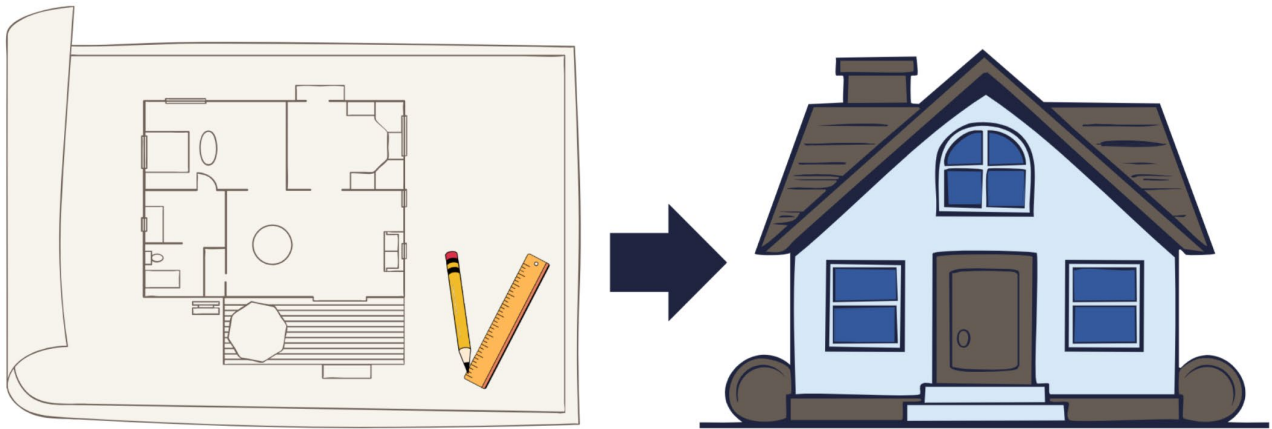
Et boligprojekt er altid styret af forskellige rammer og begrænsninger. Blandt de vigtigste er økonomi, gældende lovgivning (Byggelov og Bygningsreglementet) og lokalplaner m.v. Der er også en række tekniske forhold omkring tilkobling til vandforsyning, spildevand og elnet, m.v. Det hele stiller krav og sætter rammer for boligprojektet.

Typisk inddrages en arkitekt tidligt i forløbet. Arkitektens rolle er blandt andet at rådgive om muligheder inden for lovgivning og teknik samt hjælpe bygherre med at afklare og dokumentere behov og ønsker.

På baggrund af denne afklaring udarbejder arkitekten plantegninger, foreslår materialevalg og beskrivelser, som efterfølgende godkendes af bygherren. Herefter inddrages specialister som ingeniører, murere, tømrere, elektrikere og andre håndværkere, der hver især har brug for detaljerede informationer for at kunne gennemføre deres faglige arbejde. For eksempel skal elektrikerens vide, hvor stikkontakter og lamper skal placeres, mens maleren skal kende farvevalg eller valg af tapet.

Selv med de mest gennemarbejdede planer og beskrivelser opstår der spørgsmål undervejs, som kræver løbende afklaring.

Det er praktisk talt umuligt at forudse og beskrive samtlige detaljer i projektet fra start.

Et digitaliseringsprojekt følger en meget lignende struktur og logik. Først afdækkes behov, muligheder og begrænsninger – ofte i samarbejde mellem en it-arkitekt og en produktejer. Herefter udarbejdes løsningsforslag og konkrete planer, som godkendes af produktejer. I udviklingsfasen samarbejder specialister som udviklere, testere og designere, der bidrager med deres faglighed. De detaljerer beskrivelser og foretager forskellige valg i samråd med produktejeren omkring funktionalitet, brugeroplevelse og teknik, der er nødvendige for at projektet lykkes.

Som i boligprojektet, kan alle detaljer ikke fastlægges på forhånd i et digitaliseringsprojekt. Nye spørgsmål og krav opstår undervejs. Det kræver fleksibilitet og afklaring. Der er normalt også en mængde bindinger i digitaliseringsprojekter. It-løsningen skal overholde en række lovmæssige forhold, bringes til at fungere i en eksisterende eller ny infrastruktur, der skal udveksles data med andre it-løsninger, krav om brug af standarder skal overholdes, m.v.

Og så er det med digitaliseringsprojekter som boligprojekter, at der er stor forskel på at bygge et skur, et hus eller et boligkompleks. For et digitaliseringsprojekt er der stor forskel mellem at implementere f.eks. en simpel web-løsning til ansøgning om en standplads til en båd i forhold til en web-løsning til ansøgning om en social ydelse, der integrerer med forskellige registre med personfølsomme oplysninger.

Fælles for begge projekter er, at det er vigtigt fra starten af projekterne at få dannet et fælles målbillede af projekternes forventede resultater, alle involverede kan arbejde sammen om. Samt at få etableret et godt og tillidsbaseret samarbejde mellem kompetente medvirkende med forskellige faglige baggrund og fokus.

Lighed mellem et boligprojekt og et digitaliseringsprojekt		
Fokusområde	Boligprojekt	Digitaliseringsprojekt
Brugerne	<i>Hvem skal bo i boligen?</i>	<i>Hvem skal bruge den digitale løsning?</i>
	En familie med mor, far og to børn	Borger, sagsbehandler og leder
Formål	<i>Hvad er formålet?</i>	<i>Hvad er formålet?</i>
	Det daglige familieliv	Ansøgning om en standplads til en båd
Målbillede	<i>Hvordan ser boligen ud?</i>	<i>Hvordan ser den digitale løsning ud?</i>
	• Arkitekturtegninger • Plantegninger	• Målarkitektur • Systemarkitektur

	• Installationstegninger • Køkkenindretning	• Integrationer • Mockup af brugergrænseflade
Involverede	<i>Hvem er de involverede?</i> Boligejer, arkitekt, håndværkere (murer, tømrer, elektriker, VVS-installatør, maler, m.fl.)	<i>Hvem er de involverede?</i> Produktejer, it-arkitekt, it-projektleder, udviklere (scrum master, ux designer, front-end, back-end, tester, m.fl.)

1.3 FODA kort fortalt

FODA er en fælles ramme, der blandt andet hjælper myndigheder med at foretage de nødvendige overvejelser **før og under** udvikling eller indkøb af en ny digital løsning i et digitaliseringsprojekt. Eller i forbindelse med opgradering af en eksisterende digital løsning.

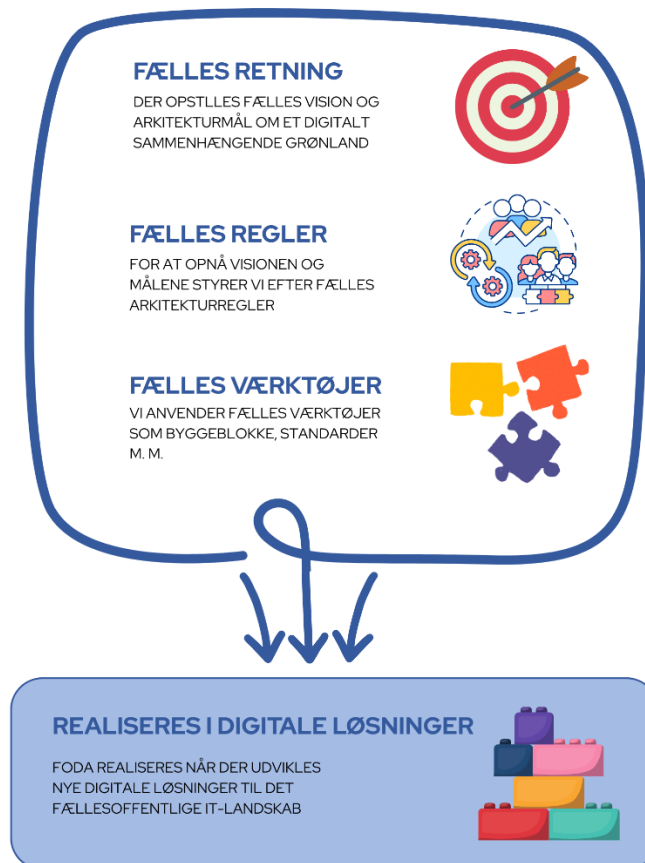
1.3.1 Hovedelementer

Den digitale arkitektur er en central del af den digitale udvikling. Sammenhæng på tværs af digitale løsninger kan kun skabes, hvis vi træffer de samme strategiske valg, f.eks. brug af de samme byggeblokke til brugerstyring, til baggrundskort (i digitale løsninger med indhold af kortinformation) eller genbrug af datasæt, m.v.

FODA består af tre hovedelementer:

- Fælles retning
  - Fælles vision
  - Fælles arkitekturmål
- Fælles regler
  - Arkitekturregler
- Fælles værktøjer
  - Værktøjer som standarder
  - Byggeblokke
  - Datakatalog m.m.

Visionen er allerede beskrevet i Afsnit 1.1. Fælles arkitekturmål, regler og værktøjer beskrives uddybende i Afsnit 5.

Figur 1: Hovedelementerne i FODA skal medvirke til en effektiv realisering af gevinsterne ved digitalisering.

1.3.2 Gevinster og realisering

Med FODA følger vigtige gevinster, som:

- Effektivisering af digitaliseringsprocessen i og med, der er taget fælles beslutninger om brug af digitalisering.
- Øget sikkerhed for den digitale udvikling.
- Forøgede digitale kompetencer og modenhed ved udbredelse af "best practice" og standarder.
- Enighed om tydelig fællesoffentlig digital arkitektur til transparens og øget samarbejde.

Dette kan dog ikke opnås af sig selv. Vi høster først gevinsterne, når vi i fællesskab følger den fælles retning for FODA. Med andre ord; FODAs gevinster bliver først realiseret, når rammerne aktivt tages i brug i digitaliseringsprojekter. Og for at høste gevinsterne i form af effektiviseret sagsbehandling, forbedret samarbejde og reduktion af omkostninger m.v. skal FODA tages i brug af myndigheder og leverandører, inden og under en udvikling, indkøbet eller opgradering af en digital løsning.

For at sikre en fælles arkitektur er det vigtigt at konsultere og ibrugtage FODA på det rette tidspunkt i digitaliseringsprojekter.

FODA bør integreres allerede **før** udviklingen, indkøbet eller opgradering af digitale løsninger sættes i gang. Som myndighed skal du benytte FODA under kravspecifikationen til nye digitale løsninger, og som leverandører skal du tage udgangspunkt i FODAs arkitekturregler og værktøjer – og i begge tilfælde dermed undgå at skulle opfinde den dybe tallerken selv.

Vi høster først for alvor gevinsterne af den offentlige digitalisering, når vi på tværs af myndigheder arbejder sammen. FODA er fælles offentlig digital arkitektur, og derfor skabes FODA i fællesskab mellem Digitaliseringsstyrelsen, kommuner, selvstyrets centraladministration og deres underliggende institutioner.

Digitaliseringsstyrelsen har projektledelsesansvaret, men en præmis for udviklingen af FODA er samarbejdet med ledelser, IT-ansvarlige og medarbejdere i de enkelte myndigheder.

Selve udviklingen af FODA varetages af et arkitekturteam med repræsentanter fra det fællesoffentlige. Teamet mødes jævnligt og sikrer, at FODA bliver til i tæt samarbejde med dem, der skal bruge det. Derudover inviteres flere interessenter fra det fælles offentlige til årlige FODA workshops samt løbende onlinemøder.

Deltag i arbejdet med udvikling af FODA

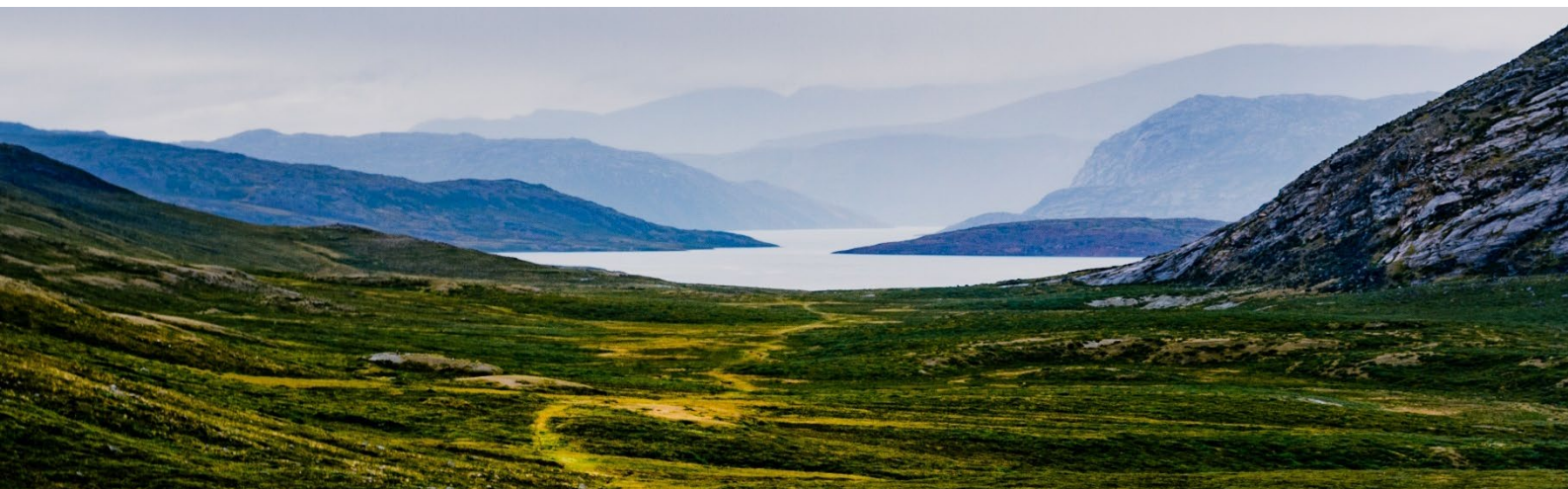
Hvis du kunne tænke dig at blive en del af arkitekturteamet og få en stor indflydelse på FODAs udvikling så kontakt os endelig på digitalisering@nanoq.gl.

1.4 Målgruppen for FODA

FODA er relevant for alle, der arbejder med digitalisering og digital udvikling.

Men FODA er specielt målrettet dig, som er aktive deltagere i digitaliseringsprojekter, hvor du har en eller flere roller i projektet. Det kan være som **it-projektleder, it-arkitekt, produktejer, it-leverandør eller udvikler**. Rollerne er detaljeret beskrevet i Afsnit 4.3. Afhængig af din rolle vil der være afsnit i FODA-kogebogen som er mere relevant for dig end andre.

Deltager du med et ledelsesmæssigt ansvar i et digitaliseringsprojekt f.eks. i en styregruppe, indeholder FODA-kogebogen generel introduktion til fællesoffentlig arkitektur og succesfuld gennemførelse af digitaliseringsprojekter. Hvis det er din funktion, har de mere tekniske afsnit nok mindre relevans for dig. Men forståelse for gevinsterne i FODA er vigtig.

2 Læsevejledning

2.1 Formålet med kgebogen

Formålet med kgebogen er at give en forhåbentlig let tilgængelig introduktion og brugsorienteret vejledning til aktivt at anvende FODA i digitaliseringsprojekter. Som det tidligere er beskrevet, er der mange aspekter i et digitaliseringsprojekt, og det omfatter mange aktører med forskellige roller. Hver rolle med fokus på de aspekter, der ligger inden for rollens funktion, ansvar og kompetenceområde.

Det betyder, at en aktør kan fokusere på de dele af kgebogen, der har speciel betydning for aktørens rolle eller roller – en aktør kan have en eller flere roller. Det er derfor ikke nødvendigt at læse kgebogen igennem fra ende til anden. Det kan dog være en fordel at læse introducerende afsnit.

Kgebogen er forsøgt bygget op omkring det fundamentale spørgsmål:

Hvem gør hvad, hvornår og hvordan – samt hvorfor?

Med det rolle-orienterede fokus indeholder Tabel 1 henvisninger til kgebogens afsnit af størst relevans for de forskellige roller. Henvisningernes type er angivet med "G" for generel orientering og "S" for specifik fokus.

Afsnit	Produktejer	It-arkitekt	It-projektleder	Scrum master	Leveranceteam	Styregruppeformand	Styregruppemedlem (Gevinstejer)	Driftsansvarlig	Bruger	Seniorleverandør
1 Indledning	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
3 Succesfaktorer for et godt og tillidsfuldt samarbejde	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
4 Introduktion til digitaliseringsprojekter	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G
5 FODAs hovedelementer	G	S	G	G	G	G	G	G	G	G
5.1 FODAs opbygning	S	S	G	S	G	G	G	G	G	G

5.2 Vision	S	S	G	S	S	G	G		G	G
5.3 Arkitekturmål	S	S	G	S	S	G	G			G
5.4 Temaer	G	S	G	G	G					
5.5 Arkitekturregler	S	S	S	G	S					
5.6 Værktøjer	G	S		S	S					
Bilag A: Rollebeskrivelser	S	G	S	G	G	G	G	G	G	G

Tabel 1: Henvisning til kgebogsafsnit målrettet de enkelte roller. Henvisningerne er angivet med "G" for generel orientering og "S" for specifik fokus.

3 Succesfaktorer for et godt og tillidsfuldt samarbejde

Digitalisering i den offentlige sektor rummer et stort potentiale for at styrke service, effektivitet og datadrevet beslutningstagning.

Men som tidligere skrevet er digitalisering ikke i sig selv et mål. Digitalisering er et af midlerne til at nå politiske og forvaltningsmæssige mål for fremtidens Grønland.

Digitalisering er ofte en del af en forandringsproces, der kræver samarbejde på tværs af fagligheder, organisatoriske enheder og ofte med eksterne interessenter herunder konsulenter og leverandører af digitale løsninger. Når mange skal arbejde sammen om noget nyt, er det afgørende med tydelighed, struktur og gensidig forståelse.

Digitalisering omfatter løsning af mange forskellige tekniske opgaver – der for den udenforstående kan forekomme vanskelige og komplicerede. Imidlertid er det ofte de brugerrettede og menneskelige forhold i digitaliseringsprojekter, der udgør de største udfordringer.

Erfaringsmæssigt er der en række forskellige faktorer med vigtig betydning for, om digitaliseringsprojekter får succes og når de ønskede mål. De ti succesfaktorer i denne vejledning bygger på erfaringer fra praksis og har til formål at skabe gode rammer for både projektets fremdrift og forankringen i organisationen.

Faktorerne handler ikke om at "gøre alt perfekt", men om at skabe fælles retning, fremme god kommunikation og styrke samarbejdet – også når noget er komplekst eller nyt.

Fælles for faktorerne er, at de medvirker til at gøre projektet mere robust og menneskeligt. Når ledelse, medarbejdere og samarbejdspartnere trækker i samme retning og har respekt for hinandens bidrag og faglighed, øges chancen for, at digitalisering skaber reel værdi – både for organisationen og for dem, der skal bruge løsningerne i hverdagen.

Succesfaktorerne for det gode og tillidsfulde samarbejde er:

1. Fælles målbillede og klare forventninger
2. Tydelige roller og ansvarsområder
3. En åben og løbende dialog
4. Respekt for faglighed og forskellighed
5. En fælles proces for beslutninger og ændringer
6. Ledelsesmæssig opbakning og involvering

7. En realistisk tidsplan og fokus på kapacitet
8. Fokus på implementering og drift fra start
9. Inddragelse af brugerne og støtte til forandring
10. Systematisk risikostyring og rettidig opfølgning

Når disse succesfaktorer er opfyldt, øges sandsynligheden markant for at projektet udføres effektivt, til aftalt tid, økonomi og kvalitet – med tilfredse parter som følge.

3.1 Fælles målbillede og klare forventninger

Et digitaliseringsprojekt bliver stærkest, når alle parter arbejder ud fra samme forståelse af formål og retning. Et fælles målbillede sikrer, at indsatsen trækker i samme retning – både fagligt, organisatorisk og teknisk. Det giver et solidt grundlag for prioriteringer, afstemning af forventninger og synliggørelse af gevinster. Klare mål gør det lettere at vurdere fremdrift og træffe beslutninger, der støtter den ønskede udvikling.

For kortvarigt at vende tilbage til analogien mellem et boligprojekt og et digitaliseringsprojekt, kræver boligprojektet (f.eks. indretning af et nyt køkken), at der udarbejdes tegninger, der beskriver; hvor de forskellige køkkenelementer skal stå, hvor køkkenvask skal installeres i forhold til vand- og afløbstilslutning samt placering af hårde hvidevarer. Dette målbillede behøver ikke nødvendigvis fra starten at inkludere valg af indretning af skabe eller greb til skabslåger og skuffer.

I digitaliseringsprojektet kan et målbillede beskrive de forventede brugere, de væsentlige byggeblokke i den digitale løsning samt eventuelle integrationer til andre systemer m.m.

Det er vigtigt, at målbilledet ikke forsøger at beskrive alt. Målbilledet skal beskrive det nødvendige og tilstrækkelige til, at alle interessenter får fælles forståelse for projektet indhold og omfang – hverken mere eller mindre. Det skal senere vise sig, at det kan være ganske svært at beskrive.

3.2 Tydelige roller og ansvarsområder

Tydelige roller og ansvarsfordeling (*hvem gør hvad til hvornår*) skaber overblik og ro i projektets daglige arbejde. Når det er klart, hvem der driver hvad, og hvordan ansvaret er fordelt mellem f.eks. projektledelse, fagpersoner og eksterne leverandører, bliver det nemmere at agere effektivt og undgå dobbeltarbejde eller huller. Det styrker både fremdrift og tillid, og gør det lettere at træffe beslutninger og følge op, når noget skal justeres.

3.3 En åben og løbende dialog

Gennemsigtig kommunikation og løbende dialog på tværs af roller og niveauer er afgørende for at sikre engagement og kvalitet. Når man har faste møder og en kultur, hvor spørgsmål og bekymringer kan deles tidligt, kan udfordringer håndteres, før de vokser sig store. En god dialog skaber tillid og fællesskab, og gør det lettere at balancere hensyn mellem faglige behov, tekniske krav og organisatoriske forandringer.

3.4 Respekt for faglighed og forskellighed

Digitalisering bringer mange kompetencer og perspektiver i spil – og netop denne mangfoldighed er en styrke. Det kræver gensidig respekt og vilje til at forstå hinandens faglige ståsteder og behov. Når der skabes et trygt rum, hvor alle oplever, at deres bidrag er værdifuldt, bliver samarbejdet mere konstruktivt, og løsningerne mere relevante. En fælles indsats kræver, at forskellighed ses som en ressource, ikke en udfordring.

3.5 En fælles proces for beslutninger og ændringer

I alle projekter opstår der behov for justeringer undervejs. Derfor er det vigtigt med en klar og aftalt proces for, hvordan beslutninger træffes og ændringer håndteres. Det skaber gennemsigtighed og forudsigelighed – både for projektets deltagere og for dem, der skal godkende ændringer. En tydelig styringsstruktur giver fleksibilitet uden at miste overblik og gør det lettere at håndtere kompleksitet professionelt.

3.6 Ledelsesmæssig opbakning og involvering

Ledelsens aktive tilstedeværelse og opbakning giver projektet tyngde og legitimitet. Når både topledelse og mellemledere bakker op, synligt kommunikerer projektets betydning og prioriterer de nødvendige ressourcer, øges organisationens motivation og ejerskab. Ledelsen spiller også en vigtig rolle i at sikre sammenhæng med strategiske mål og i at støtte forandringsprocesser undervejs.

3.7 En realistisk tidsplan og fokus på kapacitet

En ambitiøs, men realistisk tidsplan giver projektet de bedste forudsætninger for succes. Det er vigtigt at tage højde for organisationens øvrige opgaver og medarbejdernes tilgængelighed. Når tidsplan og ressourcer matcher virkeligheden, skabes et bæredygtigt projektforsløb, hvor deltagerne kan bidrage med kvalitet. Tæt koordinering og løbende opfølgning er med til at holde tempoet uden at presse samarbejdet.

3.8 Fokus på implementering og drift fra start

Digitaliseringsprojekter skal ikke kun levere en løsning – de skal også sikre, at den skaber værdi i praksis. Det kræver, at implementering, forankring og drift tænkes ind fra starten. Planlægning af fx brugeruddannelse, support og opfølgning er afgørende for, at løsningen bliver anvendt og vedligeholdt. Når overgang fra projekt til drift sker smidigt, bliver den digitale løsning en integreret del af hverdagen.

3.9 Inddragelse af brugerne og støtte til forandring

Forandringer lykkes bedst, når dem, der skal leve med dem, bliver inddraget. Brugere, som bliver hørt og involveret tidligt, er mere tilbøjelige til at tage ejerskab og bidrage konstruktivt. Samtidig har de vigtig viden om behov, arbejdsgange og konkrete anvendelser. Med en tydelig forandringsledelse og støtte gennem f.eks. sparring, kommunikation og oplæring, bliver organisationen bedre rustet til at omfavne det nye.

3.10 Systematisk risikostyring og rettidig opfølgning

Alle projekter rummer usikkerheder – men når risici bliver identificeret og håndteret tidligt, styrker det robustheden og minimerer uønskede konsekvenser. Det handler ikke om at eliminere risiko, men om at skabe overblik, forberede sig og handle rettidigt. Ved at arbejde systematisk med risikovurdering og løbende opfølgning, bliver det nemmere at navigere i ændringer og sikre fremdrift. Risikostyring er en fælles disciplin, der kræver åbenhed, realisme og handlekraft – ikke mindst i komplekse eller flerpartssamarbejder.

3.11 Afrunding af succesfaktorer

Digitalisering er sjældent kun en teknisk øvelse – det er i høj grad en fælles opgave, der kræver samarbejde, forståelse og vedholdenhed. I grunden er fællesnævneren for succesfaktorerne den ”**meneskelige faktor**”. De ti succesfaktorer er derfor ikke en tjekliste, der skal krydses af én gang for alle, men pejlemærker, der kan understøtte arbejdet før, under og efter et digitaliseringsprojekt.

Ved at sætte fokus på klare mål, tydelige roller, dialog og respekt, skaber vi grundlaget for et stærkt samarbejde – både internt i organisationen og med eksterne partnere. Og ved at tænke ledelse, implementering og forandring med fra starten, styrker vi chancen for, at løsningerne bliver anvendt, værdsat og vedligeholdt.

Denne FODA-kogebog handler om hvordan digitaliseringsprojekter kan gennemføres med henblik på at fremme effektivitet, kvalitet og sikre succesfuld gennemførelse gennem systematisk brug af fællesoffentlig digital arkitektur med den standardisering, genbrug og styring, FODA introducerer.

Som for byggeprojekter gælder det for digitaliseringsprojekter, at projektet er begyndelsen og forudsætningen for livet i bygningen eller brugen af den digitale løsning – som jo er de egentlige mål for projekterne.

4 Introduktion til digitaliseringsprojekter

Digitaliseringsstyrelsen har igangsat og er facilitator for tre initiativer til styrkelse af arbejdet i forbindelse med digitaliseringsprojekter:

- Fælles Offentlig Digital Porteføljestyregruppe (PDA)
- Fælles Offentlige Projektmodel ([FOP](#))
- Fælles Offentlig Digital Arkitektur (FODA)

PDA fungerer som en vigtig beslutningstagende og rådgivende instans i digitaliseringen af Grønland. PDA har til opgave at godkende og overvåge projekter, der finansieres via bevillinger fra finanslovskonto 10.98.02 til implementeringen af den nationale digitaliseringsstrategi. Derudover fungerer PDA som et koordinerende og rådgivende organ mellem centraladministrationen og kommunerne på øvrige fælles offentlige digitale tiltag.

FOP skal sikre den rette styring og det rette fokus på gevinster. Som en hjælp til projektarbejdet er der udarbejdet en "projekt-værktøjskasse" med en række dokumenter og skabeloner. Det er obligatorisk for projekter i den nationale digitaliseringsstrategi, samt projekter støttet af PDA, at følge FOP'en.

FODA skal sikre, at vi bygger et digitalt Grønland, hvor offentlige tjenester er sammenhængende, effektive og fremtidssikrede. FODA er fokus for dette dokument, men PDA, FOP og FODA hænger naturligvis sammen.

Figur 2: Digitaliseringsstyrelsen er facilitator for gennemførelse af tre initiativer, der har til formål at fremme kvalitet og effektivitet i arbejdet i digitaliseringsprojekter.

Inden vi for alvor går i gang med anvisningerne i FODA, vil vi sætte rammerne omkring et digitaliseringsprojekt. Rammerne omfatter:

- Digitaliseringsprojekter
- Aktører og deres roller med rollebeskrivelser

Definitioner af de vigtigste begreber i den følgende beskrivelse

digitaliseringsprojekt = er et projekt, der har til formål at forbedre, ændre eller transformere en organisation, et myndighedsområde eller et sagsbehandlingsforløb ved hjælp af informationsteknologier (it).

it-projekt = er et projekt med specifik fokus på implementering/ændring af tekniske forhold i en digital løsning uden egentlig inddragelse af brugerne. Et it-projekt kan fx. omhandle udskiftning af en teknisk komponent i en digital løsning, konvertering af data, etablering af backup eller gennemførelse af cypersikkerhedstest, m.v.

digital løsning = brugervendt softwareprogram til løsning af en specifik opgave.

it-system = en sammenhængende helhed bestående af software, hardware, data og brugere, der understøtter udførelsen af én eller flere forvaltningsmæssige processer.

4.1 Digitaliseringsprojekter

Et digitaliseringsprojekt er et projekt, der har til formål at forbedre, ændre eller transformere en organisation, et myndighedsområde eller et sagsbehandlingsforløb ved hjælp af informationsteknologier (it).

Det kan spænde fra mindre optimeringer af arbejdsgange i et sagsbehandlingsforløb til omfattende forandringer, der inkluderer organisatoriske og procesmæssige ændringer. Eksempelvis, hvor et helt sagsbehandlingsforløb bliver omlagt fra manuelle eller papirbaserede arbejdsgange til automatiserede, it-understøttede forløb eventuelt med organisatoriske ændringer også.

Informationsteknologi er selvfølgelig et vigtigt element i et digitaliseringsprojekt, men informationsteknologi er kun et element blandt flere.

Et digitaliseringsprojekt udgår fra ønsker og behov for at transformere, hvordan faglige myndighedsopgaver aktuelt løses, til hvordan de ønskes løst i fremtiden, så borgere, virksomheder og offentlige medarbejdere får en bedre betjening.

Dette kræver stor indsigt i det aktuelle myndighedsområde, samt muligvis i beslægtede myndighedsområde. Et digitaliseringsprojekt er derfor typisk tværfagligt med mange interessenter og bidragsydere, der bidrager med deres faglighed.

Et digitaliseringsprojekt starter, når der er et erkendt behov eller ønske om at ændre/transformere den nuværende situation.

En af de vigtige succesfaktorer er organiseringen af projektet gennem brug af roller og tildele rollerne til kvalificerede medarbejdere.

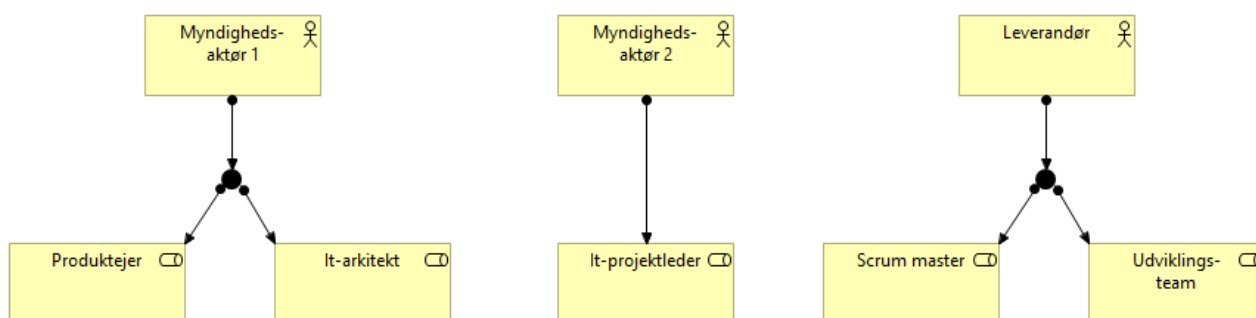
4.2 Aktørerne og deres roller

Det er allerede fremhævet, at et digitaliseringsprojekt omfatter meget mere end teknologi. Den menneskelige faktor er afgørende (måske altafgørende) for projektets succes. Og det hjælpes bedst på vej med et tæt og tillidsfuldt samarbejde mellem de forskellige aktører. Samt naturligvis aktører med de rigtige og nødvendige kvalifikationer.

Det er derfor vigtigt at organisere digitaliseringsprojekter i forhold til projektets indhold, omfang og kompleksitet. I den sammenhæng er rollebegrebet et vigtigt værktøj. Gennem definition af de forskellige rollers opgaver/funktioner og ansvar bliver de indbyrdes forventninger mellem aktørerne klare og præcise.

Når aktørerne ved, hvem der har hvilke roller, bliver det klart: **Hvem der gør hvad**, og så skal aktørerne selvfølgelig aftale til **hvornår** samt eventuelt **hvordan**.

Det er her vigtigt at bemærke, at en aktør kan have flere roller, og en rolle kan deles af flere aktører.

Tabel 2: Rollerne er vigtige i styring af digitaliseringsprojekter, så de forskellige aktører ved, hvad deres forventede funktion og ansvar er.

Definitioner

aktør = en person, gruppe eller organisation, der påvirker – eller bliver påvirket af – et projekt, en proces eller en beslutning. Aktører kan være interne (fx medarbejdere, ledelse, it-afdeling) eller eksterne (fx leverandører, brugere, samarbejdspartnere, borgere), og de har typisk forskellige interesser, forventninger og grad af involvering. At identificere relevante aktører er afgørende for at forstå behov, forankre løsninger og sikre fremdrift.

rolle = beskriver den funktion eller det ansvar, en aktør har i en given sammenhæng – fx i et projekt eller i forbindelse med en digital løsning. En rolle kan være formel (som projektleder, fagansvarlig eller styregruppemedlem) eller uformel (som kulturbærer, vidensperson eller ambassadør).

Vi lægger stor vægt på rollebegrebet i FODA-kogebogen, fordi de tydelige rollebeskrivelser bidrager til klarhed om opgaver, ansvar og samarbejde. Samt for forventninger til kvalifikationer for den medarbejder, der tildeles en (eller flere) roller.

Ved etablering af digitaliseringsprojektet er det derfor vigtigt at få organiseret det således, at de nødvendige roller er identificeret og ved tildelingen af roller til medarbejderne, at sikre, medarbejderne har de nødvendige kvalifikationer. Medarbejderne skal selvfølgelig også have tildelt den nødvendige tid, til at løse de opgaver der følger med rollen.

Hvis denne organisering gøres omhyggeligt, er projektet allerede godt på vej.

Tabel 2 indeholder en oversigt over vigtigste roller i et digitaliseringsprojekt. Oversigten indeholder langt fra alle de almindeligt forekommende roller, og specielt på leverandørsiden dækker "leveranceteam" over mange forskellige roller (f.eks. design thinking konsulent, udvikler, tester, release manager, m.fl.).

I det følgende beskrives udvalgte roller fra Tabel 2 i flere detaljer. De tre nævnte roller i Tabel 2 på leverandørsiden er medtaget for skabe forståelse for samarbejdet til den side. De sammenskrives i det efterfølgende til blot to roller.

De udvalgte roller er:

- Myndighed
  - Produktejer
  - It-arkitekt
  - It-projektleder
- Leverandør
  - Scrum master
  - Leveranceteam

De resterende roller i Tabel 2 beskrives kort og overordnet i Bilag A: Rollebeskrivelser.

		Myndighed						Leverandør	
Karakteristika	Brug af FODA		Forståelse for gevinster samt forudsætninger for succesfuld anvendelse af fællesoffentlig arkitektur i digitale løsninger	Forstå de særlige forhold omkring planlægning og styring af digitaliseringsprojekter. Har kendskab til arkitekturregler	Finde byggeblokke og genanvendelige arkiturelementer- og værktøjer samt metodik	Finde fællesoffentlige funktionelle byggeblokke og løsningsbyggeblokke. Inkorporerer arkitekturreglerne i løsningen	Finde information om driftsmæssige forhold, der er vigtige for installation og drift af en digital løsning	Forståelse for gevinster samt forudsætninger for succesfuld anvendelse af fællesoffentlig arkitektur	Forståelse for gevinster samt forudsætninger for succesfuld anvendelse af fællesoffentlig arkitektur
	Strategisk fokus; typisk ikke-digital baggrund; ser på nytte, ikke tekniske detaljer; gevinstejer	Repræsenterer på ledelsesniveau brugerne; har indsigt i lovgivningsmæssige forhold, brugernes situation	Har projektlederkompetencer; med fordel erfaring med digitalisering; fokus på proces	Solidt indsigt i myndighedsområdet; god til at formidle og inddrage; beslutningskompetent	Indsigt i it-arkitektur, integration og systemdesign i FODA-regi; overordnet forståelse for myndighedsområdet	Har teknisk viden om drift og procesindsigt; ønsker standardisering og stabil drift	Har dyb faglig viden, men begrænset it-erfaring; arbejder praktisk og brugsnært	Professionel, samarbejdsorienteret og kontraktbevidst. Ser helheden og balancerer i leverancekrav	Solidt praktisk forståelse af agile metoder; struktureret; god til at styre og formidle
									Tekniske specialister; har ofte brug for kontekst og brugernær indsigt

Rolle	Primære funktion og ansvar
Styregruppe- formand	Se FOP
Styregruppe- medlem (gevinstejer og	Se FOP
It-projektleder	Lede projektet internt hos afdeling; sikre fremdrift og koordinering
Produktejer	Definerer behov og prioriterer krav
It-arkitekt	Udformer, dokumenterer og kommunikerer arkitekturen
Driftsansvarlig	Understøtte den tekniske drift og rådgive om systemvalg og -arkitektur
Bruger	Bidrage med faglige behov og beskrivelser til løsningens funktionalitet
Seniorleverandør	Se FOP
Scrum master	Faciliterer den agile udviklingsproces og sikrer effektivitet i processer og leverancer
Leveranceteam	Udvikle digital løsning ud fra krav og brugerbehov samt med brug af byggeblokke

Tabel 3: Væsentlige roller i et digitaliseringsprojekt og beskrevet i FODA. Roller fremhævet med fed skrift har speciel fokus i FODA. Listen af roller er generelt forsimplet i forhold til en mere bred og dybdegående styring af digitaliseringsprojekter.

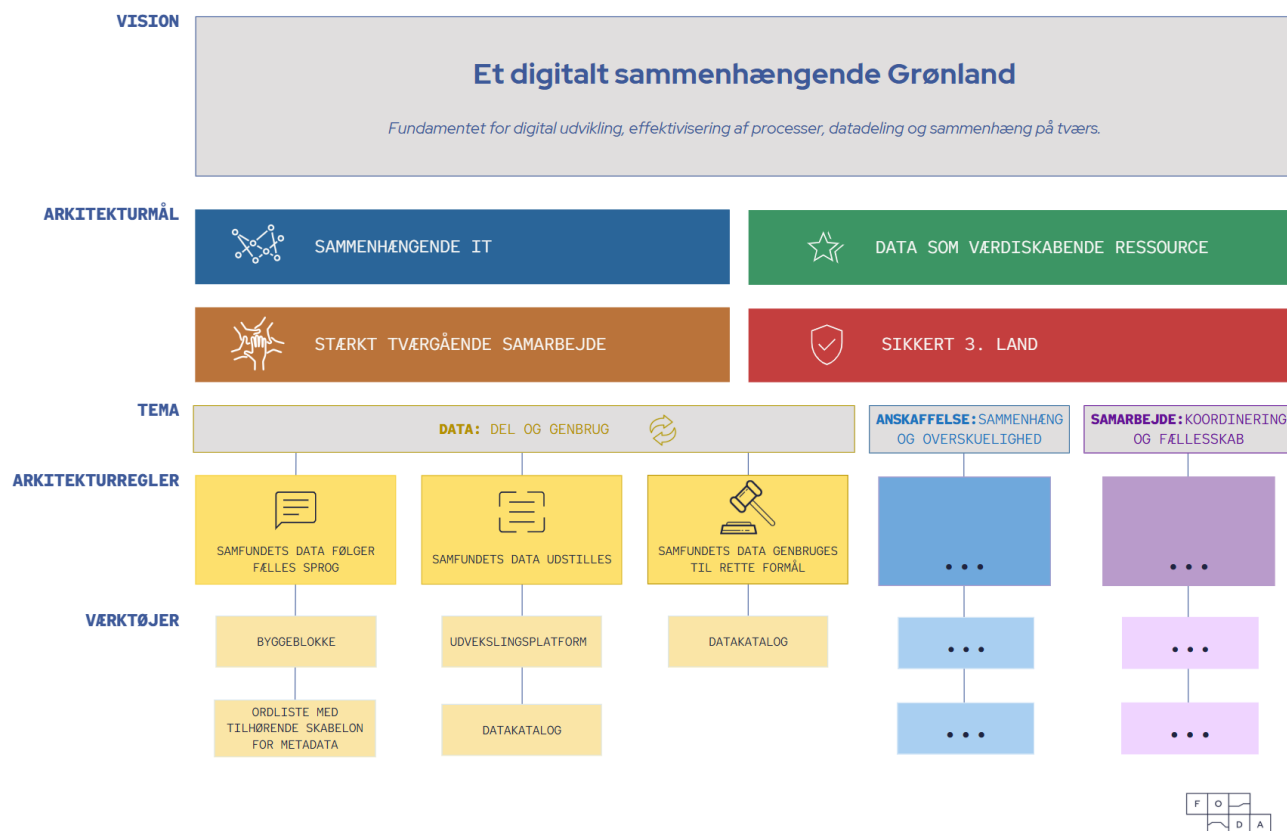
5 FODAs hovedelementer

Formålet med FODA er beskrevet i indledningen i visionen om at skabe et digitalt sammenhængende Grønland. I dette afsnit beskrives hovedelementerne i FODA i flere detaljer.

Elementerne består af fælles arkitekturmål, -regler, standarder, værktøjer og digitale byggeblokke, m.v., der skal understøtte den effektiv udrulning af digitaliseringen.

5.1 FODAs opbygning

Som nævnt tidligere består FODA af nogle få elementer. Hvordan disse hænger sammen, kan ses i figuren herunder:

Figur 3: Opbygningen af den Fællesoffentlige Digitale Arkitektur (FODA).

5.2 Vision

Visionen for FODA (gentaget fra indledningen) er:

Visionen for FODA

”En Fælles Offentlig Digital Arkitektur (FODA) skaber et digitalt sammenhængende Grønland. FODA er fundamentet for digital udvikling og bidrager til effektivisering af digitale processer, datadeling på tværs samt sammenhæng i det digitale fælles offentlige.”

Visionen udspringer fra den nationale digitaliseringsstrategi og udspringer fra et fællesoffentligt samarbejde og ønske for Grønlands digitale fremtid.

5.3 Arkitekturmål

Der er opstillet fire overordnet arkitekturmål for FODA, som støtter op om den overordnet vision og digitaliseringsstrategien.

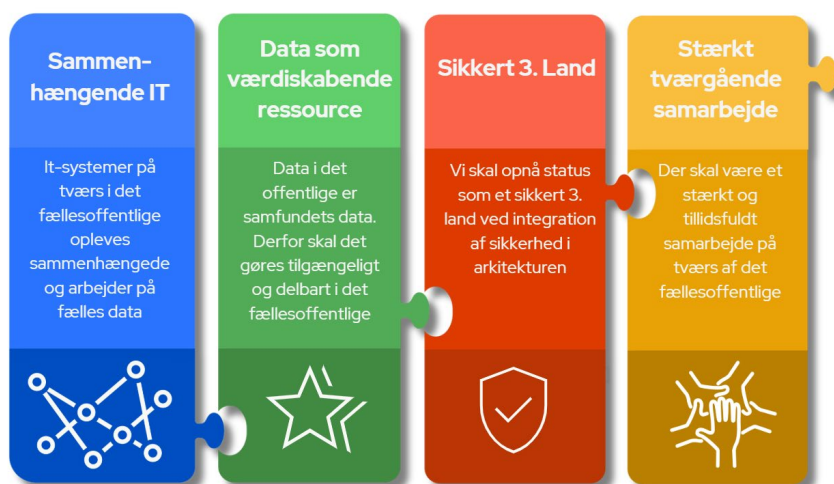
Arkitekturmål for FODA

Sammenhængende IT: Et sammenhængende IT-landskab på tværs af det offentlige sikrer, at borgere og myndigheder ikke skal indtaste de samme oplysninger flere gange. Det reducerer kompleksitet, skaber transparens i udvikling og indkøb af digitale løsninger og styrker samarbejdet på tværs af det fællesoffentlige. FODA fremmer standardisering af digitaliseringsprocesser, hvilket effektiviserer udvikling og implementering af nye løsninger.

Data som værdiskabende ressource: Data er en afgørende værdiskabende ressource for opgaveløsningen i det fællesoffentlige. Data skal derfor være tilgængelige indenfor lovens rammer og derved kan anvendes og genbruges af andre aktører i det fællesoffentlige.

Stærkt tværgående samarbejde: Ved at dele og genbruge data, erfaringer og best practices på tværs af det offentlige styrkes samarbejdet mellem myndigheder. Dette sikrer bedre koordinering og mere værdiskabende digitale løsninger. Vi skal derfor have et stærkt og tillidsfuldt samarbejde på tværs af det fællesoffentlige.

Sikkert 3. Land: FODA understøtter ambitionen om at opnå status som et sikkert 3. land ved at integrere sikkerhed i arkitekturen. Dette omfatter sikker datadeling samt tryghed i anskaffelsesprocesser på tværs af det fællesoffentlige.

Figur 6 Arkitekturmål FODA

5.4 Temaer

FODA er under konstant udvikling og bygger på nuværende tidspunkt på tre centrale temaer, der danner grundlag for arkitekturregler og værktøjer:

1. Data: Del og genbrug
2. Anskaffelse: Sammenhæng og overskuelighed
3. Samarbejde: Koordinering og fællesskab

Disse temaer er identificeret som de vigtigste af det fællesoffentlige og danner rammen for den videre udvikling af FODA.

Ved den første lancering fokuseres der udelukkende på "Data: Del og genbrug". De øvrige temaer udvikles og implementeres løbende herefter.

5.4.1 Data: Del og genbrug

Data er det mest fundamentale i en digital løsning, hvorfor dette er det første fokus under udviklingen af FODA.

Princippet for temaet i sin helhed går ud på følgende:

Data: Del og genbrug

Data er en ressource, som gennem deling og genbrug anvendes til at skabe værdi for borgerne, virksomhederne og de offentlige forvaltninger til at skabe sammenhæng i det fælles offentlige.

Begreber og data beskrives ensartet, så de kan deles og genbruges til rette formål i overensstemmelse med lovgivning og databeskyttelse.

Til temaet hører følgende 3 arkitekturregler:

- Arkitekturregel 1: Samfundets data følger fælles sprog
- Arkitekturregel 2: Samfundets data udstilles
- Arkitekturregel 3: Samfundets data genbruges til rette formål

5.4.2 Anskaffelse: Sammenhæng og overskuelighed

Under udarbejdelse, kommer i næste version.

5.4.3 Samarbejde: Koordinering og fællesskab

Under udarbejdelse, kommer i næste version.

5.5 Arkitekturregler

FODA indeholder arkitekturregler, som er de konkrete retningslinjer, der skal anvendes i arbejdet med offentlige digitale løsninger. Arkitekturreglerne udformes på et overordnet niveau, der sikrer, at alle myndigheder kan anvende dem uden at være afhængig af den givne kontekst. Arkitekturreglerne beskrives derudover som handlingsanvisende, således det bliver forståeligt for myndighederne, hvordan reglen efterleves i praksis. Der udarbejdes arkitekturregler for hvert tema, og de kan henvise direkte tilbage til én eller flere af målsætningerne for FODA.

5.5.1 Arkitekturregel 1: Samfundets data følger fælles sprog

Beskrivelse

Fælles sprog skal sikre en fælles måde at beskrive data på, hvilket skaber grundlaget for effektiv datadeling og samarbejde på tværs af myndigheder. Det fælles sprog er nødvendigt for at opnå fælles forståelse, så data kan anvendes i den rette kontekst på tværs af systemer og processer.

Det betyder, at:

- Digitaliseringsprojekter anvender termer og strukturer, som fremgår i det fælles begrebskatalog og de fælles byggeblokke.
- Hvis termer ikke fremgår i begrebskataloget, anvender projekter termer, som er aftalt på det autoritative forvaltningsområde.
- Projekter dokumenterer disse termer i overensstemmelse med den fælles skabelon for metadata, så det er muligt for eksterne parter at forstå og anvende data.
- Metadata gøres offentligt tilgængelig i Begrebskataloget.

Arkitekturregel 1: Fortælling

En IT-projektleder arbejder på at udvikle et nyt system til registrering af borgeroplysninger, hvor adressedata spiller en central rolle.

Under udviklingen opstår et spørgsmål: Skal hun bruge termen "*enhedsbetegnelse*" eller "*etage-/lejlighedsnummer*"? Begge begreber anvendes i forskellige eksisterende systemer, men hun er usikker på, hvilken term der vil være mest hensigtsmæssig – både for borgerne, der skal bruge systemet, og for andre systemer, der skal anvende data derfra.

Projektlederen ønsker at sikre sammenhæng og fælles forståelse på tværs af myndigheder og systemer. Hun kommer i tanke om, at den Fælles Offentlige Digitale Arkitektur rummer en fælles ordliste, som kan hjælpe med netop denne type spørgsmål.

I ordlisten finder hun svaret: "*Enhedsbetegnelse*" er den korrekte term ifølge et autoritativt register, og den dækker præcis de data, som systemet skal håndtere.

Ved at vælge termen fra ordlisten sikrer hun, at det nye system taler samme "sprog" som andre offentlige systemer. Resultatet er et system, hvor både myndigheder og borgere hurtigt kan forstå og anvende data uden forvirring.

Projektlederens valg betyder ikke blot, at systemet er mere brugervenligt og korrekt i forhold til anvendte termer – det styrker også samarbejdet og datadeling på tværs af myndighederne.

Værktøjer tilknyttet arkitekturreglen

Til Arkitekturregel 1 Samfundets data følger fælles sprog er der tilknyttet to værktøjer:

- En ordliste med tilhørende skabelon for metadata

Læs mere om disse værktøjer under afsnit 4.6 Værktøjer.

5.5.2 Arkitekturregel 2: Samfundets data deles

Beskrivelse

Data skal udstilles på en måde, der gør det nemt at dele og genbruge, så flere kan få gavn af data, der allerede er indsamlet. Ved at sikre, at data udstilles, kan vi skabe bedre samarbejde og undgå dobbeltarbejde, samtidig med at vi styrker mulighederne for at bruge data til nye formål.

Det betyder, at:

- Digitaliseringsprojekter og digitale løsninger udstiller data sikkert via den fælles udvekslingsplatform så vidt muligt.
- Projekter bidrager til et fælles datakatalog over datasæt.
- Der defineres klare roller for dataansvar og dataejerskab, så det er tydeligt, hvem der har ansvaret for data og opdatering deraf.
- Projekter beskriver hvordan og hvem, der kan tilgå det udstillet data.

Arkitekturregel 2: Fortælling

En medarbejder i Departementet for Fiskeri og Fangst arbejder med store mængder data om fangstmængder og kvoter.

Samtidig arbejder en medarbejder i Skattestyrelsen med fiskernes skatteoplysninger.

Begge myndigheder ligger inde med værdifulde data – men de mangler indsigt i hinandens områder. Medarbejderen i departementet ved ikke, hvordan fangstmængderne påvirker fiskernes økonomi, og medarbejderen i Skattestyrelsen mangler overblik over, hvor meget der faktisk bliver fisket.

Problemet er, at data ikke er synlige og let tilgængelige på tværs af myndigheder.

Hvis data i stedet blev udstillet på en fælles platform for dataudveksling og beskrevet i et fælles datakatalog, kunne medarbejderne hurtigt finde de oplysninger, de har brug for.

Når dette sker, undgår myndighederne unødvendigt dobbeltarbejde. Skattestyrelsen kan nu se, hvordan fangstmængderne påvirker fiskernes indtægter, mens Departementet for Fiskeri og Fangst kan bruge skatteoplysningerne til at sikre, at reguleringerne er retfærdige og realistiske.

Ved at dele data på tværs skaber vi ikke blot mere effektive løsninger – vi leverer også en bedre service til borgerne.

Værktøjer tilknyttet arkitekturreglen

Til Arkitekturregel 2 Samfundets data udstilles er der tilknyttet 2 værktøjer.

- Den fællesoffentlige udvekslingsplatform PITU
- Det Fællesoffentlige Datakatalog (FODK)

Læs mere om disse værktøjer under afsnit 4.6 Værktøjer

5.5.3 Arkitekturregel 3: Samfundets data genbruges til rette formål

Beskrivelse

Data, der allerede er indsamlet af myndigheder, genbruges, når det er relevant og i overensstemmelse med lovgivningen. Ved at genbruge eksisterende data inden for gældende lovgivning og datasikkerhed sikrer vi, at alle har adgang til værdifuld information, samtidig med at vi beskytter data og opretholder tilliden til datahåndtering.

Det betyder, at:

- Projekter der skal bruge data, undersøger om tilsvarende data allerede er indsamlet af anden myndighed, og om der er lovhjemmel til at bruge det.
- Projekter anvender og genbruger eksisterende data fra autoritative datakilder.
- Projekter sikrer, at data tilgås i overensstemmelse med lovgivning.
- Projekter, der genbruger data, oplyser datakilden.

Arkitekturregel 3: Fortælling

En IT-projektleder i en kommune arbejder på at udvikle et nyt sagssystem til byggesager.

Undervejs opstår der et problem: For at systemet kan fungere optimalt, er der brug for boligdata. Kommunen har imidlertid ikke et register med de nødvendige oplysninger. At opbygge et nyt register fra bunden vil være både dyrt og tidskrævende, og det vil kræve en løbende vedligeholdelse, der belaster kommunens ressourcer yderligere.

En kollega foreslår at slå op i det fælles datakatalog – måske findes boligdata allerede der.

Søgningen i det fælles datakatalog afslører, at boligdata allerede er indsamlet og tilgængelige i Grønlands grunddataregistre. Før data tages i brug, undersøger IT-projektlederen, om de må anvendes til kommunens sagssystem. Det viser sig, at data både er offentlige og frit kan bruges uden juridiske hindringer.

Ved at genbruge eksisterende data til det rette formål slipper borgerne for at indsende de samme oplysninger flere gange. Samtidig bliver systemet mere effektivt, og kommunen sparer både tid og penge.

Værktøjer tilknyttet arkitekturreglen

Til Arkitekturregel 3 samfundet data genbruges til rette formål er der ligeledes tilknyttet værktøjet:

- Det fællesoffentlige datakatalog

Læs mere om værktøjet i næste afsnit

5.6 Værktøjer

Som en del af FODA tilknyttes en række værktøjer til de enkelte arkitekturregler. Disse værktøjer understøtter den operationelle efterlevelse af arkitekturreglerne og kan omfatte alt fra fælles platforme, standarder eller et fælles sprog, der sikrer ensartet forståelse under den digitale udvikling.

Her er det muligt at se det samlet overblik over de tilgængelige værktøjer for FODA.

5.7 Begrebskatalog med tilknyttet skabelon for metadata

Fællesoffentlig Begrebskatalog for FODA og Grunddata

Dette begrebskatalog indeholder centrale termer fra FODA og Grunddata og er opbygget efter en fast skabelon. Formålet er at skabe en fælles forståelse af termerne og understøtte et ensartet sprogbrug på tværs af digitaliseringsprojekter.

Begrebskataloget fungerer som et opslagsværk, der kan anvendes, når termer fra Grunddata indgår i et projekt. Ved at slå op i kataloget sikres en fælles forståelse af betydningen bag termerne, hvilket styrker samarbejdet og konsistensen i databeskrivelser.

Brug af metadata-skabelonen

For at fremme et fælles sprog på tværs af myndigheder og projekter, anbefales det at anvende den fælles skabelon for metadata. Skabelonen gør det muligt at beskrive relevante termer fra et autoritativt forvaltningsområde på en ensartet måde – én gang for alle. Det kan f.eks. være termer indenfor Fiskeri, uddannelse, sundhed osv.

Når termer beskrives efter denne fælles skabelon, bliver det lettere at genbruge data og dele forståelsen med relevante parter – f.eks. samarbejdspartnere, der anvender de samme data.

Adgang til Begrebskatalog og skabelon

- Begrebskataloget for FODA og Grunddata kan tilgås her: [Begrebskatalog Grønland](#)

- Metadata-skabelonen til beskrivelse af termer fra andre autoritative områder kan downloades på digitalimik.gl.

5.7.1 Fællesoffentlige Datakatalog (FODK)

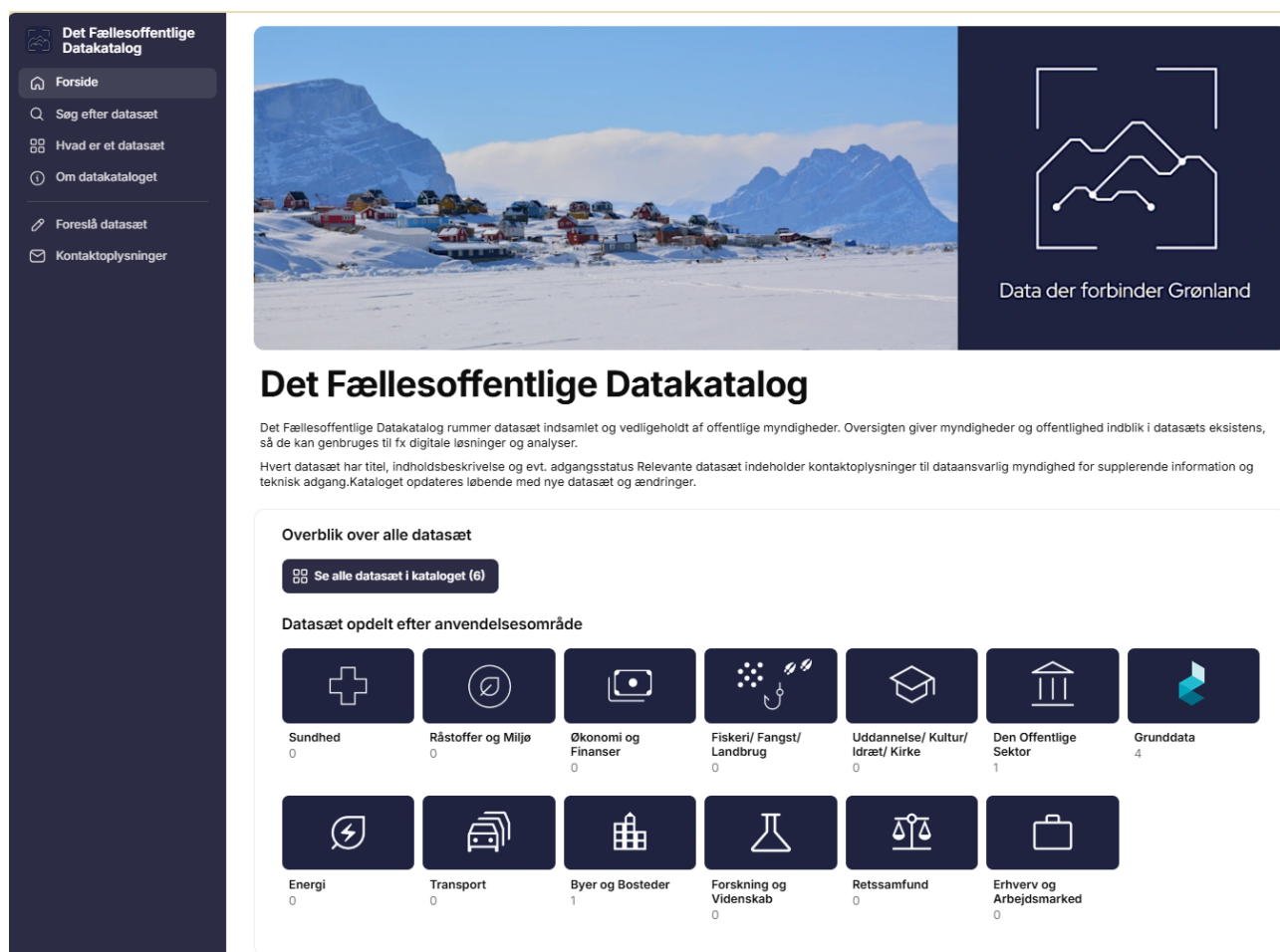
Det Fællesoffentlige Datakatalog indeholder datasæt, der indsamles og vedligeholdes af offentlige myndigheder. Oversigten giver andre myndigheder og offentlighed indblik i eksistensen af datasæt, så datasæt kan genbruges i forskellige andre sammenhæng, f.eks. udvikling af nye digitale løsninger og fremskaffelse af data til analyser.

Hvert datasæt er kort beskrevet med en titel og en beskrivelse af indholdet. Desuden kan det være oplyst, hvilken adgang der er til et datasæt ("Offentlig", "Begrænset", "Ikke offentlig"). Hvis der bliver fundet relevante datasæt i datakataloget, indeholder datakataloget kontakthinformation til den myndighed, der har dataansvaret og som kan kontaktes for supplerende oplysninger, f.eks. den tekniske adgang til data.

Datakataloget vedligeholdes løbende med tilføjelse af nye datasæt og opdatering af oplysninger om datasættene.

Myndighederne med datasæt af fællesoffentlig værdi kan anmelde datasæt i FODK.

Se mere om FODK her: [Det Fællesoffentlige Datakatalog](#)

Tabel 4: Skærmbillede fra det Fællesoffentlige Datakatalog (FODK).

5.7.2 Fællesoffentlige digitale udvekslingsplatform PITU

PITU er den fællesoffentlige digitale udvekslingsplatform, som man kan tage i brug, når der data skal udstilles til andre.

PITU er en teknisk platform, som gør det muligt for medlemmer at udveksle data mellem deres it-systemer via internettet på en sikker og standardiseret måde. På PITU kan man enten udstille data til andre eller aftage den data, som andre udstiller. Begge parter skal indgå en aftale om tilladelse til adgang af data. Der er derved kontrol over, hvem der tilgår hvilke data.

Jo flere data, der bliver udstillet på PITU, jo flere muligheder har vi for at dele data på tværs på en standardiseret måde.

Du kan læse mere om PITU samt hvordan man bliver medlem her: [Pitu](#).

5.7.3 Byggeblokke

FODA-kogebogen nævner allerede byggeblokke i mange forskellige sammenhæng. Byggeblokke er genbrugelige komponenter af forskellige typer. Der er et arbejde i gang med at beskrive byggeblokke, men resultaterne er ikke klar til nuværende version af kogebogen.

Under udarbejdelse, kommer i næste version.

5.8 Vejledninger (sådan gør du ...)

Under udarbejdelse, kommer i næste version.

5.9 Skabeloner

Under udarbejdelse, kommer i næste version.

5.10 Tjeklister

Under udarbejdelse, kommer i næste version.

Bilag A: Rollebeskrivelser

A.1 Produktejer

Produktejer har ansvaret for at beskrive og prioritere forretningsbehov og funktionelle krav i en digital løsnings produktbacklog. Netop produktbackloggen er et væsentligt omdrejningspunkt for produktejers arbejde, ved at produktbackloggen til stadighed indeholder den prioriterede liste af krav.

Produktejer repræsenterer brugerne i udviklingsprocessen og afklarer/beskriver krav og godkende løsningselementer foreslået af leveranceteamet løbende. Med dette er produktejer på det funktionelle bindeled mellem forretning og leveranceteamet. Produktejer arbejder tæt sammen med it-arkitekten, der eventuelt kan rådgive om brug af FODA-arkitekturbyggeblokke i forbindelse med funktionel kravspecifikation.

Produktejer og it-arkitekt har sammen ansvar for dataindhold i den digital løsning.

Karakteristika

Produktejer har solid indsigt i myndighedsområdet en digital løsning skal betjene. Heri ligger at produktejer er inde i de lovgivningsmæssige paragraffer og har erfaring med sagsbehandlingen på området. Produktejer er ikke nødvendigvis inde i samtlige detaljer i myndighedsbehandlingen, men produktejer ved hvem i organisationen, der vil kunne besvare spørgsmål når der er behov for afklaring. Produktejer har også det nødvendige overblik over behov for funktionalitet i den digitale løsning til løbende at kunne prioritere de funktioner, der giver størst nytteværdi.

Produktejer er detaljeorienteret, tilgængelig og engageret i løsningen. Produktejer er god til at omsætte faglige behov til konkrete krav og afvejninger. Produktejer evner at formulere krav, foretage løbende prioriteringer og træffe beslutninger om funktionalitet i den digitale løsning. Desuden er produktejer god til at inddrage brugerne og formidle information mellem brugerne og leveranceteamet.

Kvalifikationer/erfaringer

Produktejer har indgående kendskab til den faglige kontekst, som løsningen skal understøtte. Heri ligger den nødvendige viden til at prioritere funktionalitet i forhold til den forretningsmæssige værdi, der opnås ved at realisere krav i den digitale løsning.

Erfaring omfatter også indsigt i de begreber, der benyttes på myndighedsområdet samt de data, der indgår i sagsbehandlingen. Desuden har produktejer forståelse for digitalisering og gerne erfaring med agile arbejdsformer, dvs. beskrivelse og modning af funktionelle krav.

Funktion og ansvar

- Ansvarlig for backloggen og for at sikre, at leveranceteamet arbejder med de vigtigste funktioner
- Beskriver og prioriterer krav i form af user stories og accepterer leverancer
- Sikrer løbende dialog med brugere og interessenter om behov og funktionalitet
- Træffer beslutninger om indhold og omfang af den digitale løsning og prioritering inden for projektets rammer
- Deltager aktivt i sprintforberedelse, demoer og retrospectives
- Ansvarlig for dataindhold

Produktejers brug af FODA

Som produktejer kan du bruge FODA til at finde fællesoffentlige byggeblokke (under udarbejdelse), der beskriver og specificerer funktionalitet, dvs. hvad en digital løsning skal kunne, der er fælles for flere digitale løsninger, f.eks. søgning efter en adresse eller en virksomhed.

Du kan også finde datakilder, der kan være relevante for din digitale løsning. Datakilderne finder du i FODAs datakatalog.

Ved at genbruge disse byggeblokke skabes sammenhæng på tværs af digitale løsninger, og du slipper som produktejer for selv at skulle "opfinde" funktionalitet. Dette opfylder FODAs arkitekturregler.

A.2 It-arkitekt

It-arkitekten er ansvarlig for at sikre, at den tekniske løsning er robust, sammenhængende og passer ind i myndighedens it-landskab. Rollen fungerer som bindeled mellem forretningens behov og den teknisk realisering i den digitale løsning. It-arkitekten tager ansvar for arkitekturvalg, integrationer, sikkerhed og tekniske standarder. It-arkitekten kan sætte krav til arkitekturmæssige tekniske forhold i den digitale løsnings målarkitekturen, men it-arkitekten er ikke nødvendigvis den, der udarbejder den endelige løsningsarkitektur. Detaljerne i dette arbejde anbefales overladt til leverandøren. It-arkitekten samarbejder tæt med både interne teknikere, eksterne leverandører og forretningsrepræsentanter.

Karakteristika

It-arkitektens karakteristika er analytisk, struktureret og løsningsorienteret. It-arkitektens kan oversætte forretningsmål til teknisk arkitektur, der kan forstås af leverandøren. Tilsvarende kan it-arkitekten forstå og gennemskue leverandørens tekniske løsningsbeskrivelse og forklarer den internt i myndigheden. It-arkitekten har blik for både helhed og detaljer samt kan balancere kortsigtede projektbehov med langsigtet it-strategi.

Kvalifikationer/erfaringer

It-arkitekten har solid erfaring med it-arkitektur, integration og systemdesign samt gerne drift i offentlige miljøer. Desuden har it-arkitekten kendskab til relevante rammeværk og standarder (f.eks. TOGAF, Fælles Offentlig Digital Arkitektur (FODA), ISO 27001) samt forstår informationssikkerhed, skalerbarhed og governance og kan facilitere tekniske beslutninger i samspil med løsning af myndighedsopgaverne.

Funktion og ansvar

- Sikrer at den tekniske løsning er robust, skalerbar og hænger sammen med organisationens eksisterende it-landskab/teknologiplatform
- Stiller tekniske og non-funktionelle krav til den digitale løsning herunder tekniske forhold omkring test
- Rådgiver produktejer og leverandørteamet om arkitekturregler og sikrer løbende overholdelse af FODA-arkitekturregler
- Vurderer snitflader, integrationer og datastrukturer
- Har ansvar for, at tekniske krav som sikkerhed og performance bliver adresseret
- Dokumenterer og formidler arkitektur i dialog med produktejer, udviklere og drift

It-arkitekts brug af FODA

Som it-arkitekt kan du bruge FODA til at finde fællesoffentlige funktionelle byggeblokke og løsningsbyggeblokke (under udarbejdelse), der beskriver og specificerer funktionalitet, dvs. hvad en digital løsning skal kunne, og hvordan funktionaliteten realiseres, der er fælles for flere digitale løsninger, f.eks. søgning efter en adresse eller en virksomhed.

Du kan også hjælpe produktejer med at finde datakilder, der kan være relevante for produktejers digital løsning. Datakilderne finder du i FODAs datakatalog.

Ved at genbruge disse byggeblokke skabes sammenhæng på tværs af digitale løsninger, og du slipper som produktejer for selv at skulle "opfinde" funktionalitet. Dette opfylder FODAs arkitekturregler.

A.3 It-projektleder

It-projektleder har det daglige ansvar for at planlægge, koordinere og følge op på projektets aktiviteter, ressourcer og leverancer. It-projektleder sikrer fremdrift i tæt samspil med produktejer, it-arkitekt brugerrepræsentanter samt i forhold til leverandøren. Desuden varetager it-projektleder rapportering til styregruppen.

Karakteristika

Struktureret, handlekraftig og god til kommunikation og konflikthåndtering. Kan arbejde under usikkerhed og skabe overblik.

Kvalifikationer/erfaringer

Solid projektledelseserfaring, gerne med PRINCE2 eller lignende. Kendskab til it-udviklingsmodeller og offentlige udbuds- og kontraktforhold. Gode samarbejdsevner. Viden om de risikofyldte opgaver og udfordringer der er specielle i it-projekter, f.eks. fastholdelse og styring af indhold og omfang af den digitale løsning (undgå "scope creep"), styring af integrationer leveret af tredjepart, test, m.v.

Funktion og ansvar

- Planlægger og koordinerer projektets samlede forløb og sikrer fremdrift i samarbejde med Produktejer og leveranceteam
- Tilrettelægger governance og rapportering til styregruppen
- Varetager risikostyring, budgetopfølgning og leverandørkoordinering
- Faciliterer afhængigheder og forandringer på tværs af teams og interessenter
- Understøtter agile arbejdsformer uden at overtage teamets metodeansvar

It-projektleders brug af FODA

Som it-projektleder kan du bruge FODA til at opbygge forståelse for det projektmæssige indhold i et projekter med udvikling af en digital løsning, herunder hvor udfordringer og risici ligger. Byggeblokke standardiserer/genbruger tidligere arbejde, hvilket er risikominimerende.

It-projektleder forventes at have et godt overblik over indhold og omfang af den digitale løsning, men forventes ikke at have detaljeret indsigt. Omkring detaljerede funktionelle og arkitekturmæssige forhold samt stillingtagen til arkitekturreglerne, arbejder it-projektleder tæt sammen med produktejer og it-arkitekt, så it-projektleder kan fokusere på proces.

A.4 Scrum master (Leverandør)

Scrum masteren er en faciliterende leder og en nøgleperson i agile leveranceteams. Rollen handler om at skabe de bedst mulige rammer for teamets samarbejde, produktivitet og kontinuerlige forbedring. Scrum masteren guider teamet i brugen af agile metoder – særligt Scrum – og arbejder aktivt for at fjerne forhindringer, fremme selvorganisering og sikre, at teamet følger agile principper og værdier.

Karakteristika

En scrum master udmærker sig ved sin evne til at tjene teamet. Rollen kræver en person, der er empatisk, nysgerrig og opmærksom på teamets behov, og som formår at skabe tillid og psykologisk tryghed. Scrum masteren er først og fremmest en facilitator, der styrker teamets samarbejde og kommunikation gennem strukturerede møder og løbende refleksion. Vedkommende fungerer også som en coach, der hjælper teamet med at forstå og forbedre sine arbejdsgange, og som en beskytter, der sikrer, at teamet har ro til at fokusere på leverancerne uden unødige forstyrrelser.

Kvalifikationer

En kvalificeret scrum master har en solid praktisk forståelse af agile metoder som Scrum og Kanban (eventuel certificering som f.eks. "Certified Scrum Master" (CSM) eller "Professional Scrum Master" (PSM)). Ofte har scrum master 2–3 års erfaring i agile teams, enten som scrum master eller i beslægtede roller. Teknisk indsigt eller erfaring med DevOps-principper er en fordel, men det vigtigste er evnen til at facilitere teamprocesser og styrke det tværfaglige samarbejde. Scrum Masteren bør have erfaring med anvendelse af agile værktøjer som Jira, Azure DevOps eller lignende, og gerne kendskab til forandringsledelse eller organisationsudvikling.

Funktion og ansvar

Scrum masterens funktion og ansvar omfatter:

- Facilitere scrum-events: Planlægning, daglige standups, sprint reviews og retrospectives
- Fjerne impediments og forhindringer, som blokerer teamets fremdrift
- Understøtte teamets autonomi og hjælpe det med at tage ansvar for egne leverancer
- Agere som coach og mentor for teamet og organisationen ift. forståelse og anvendelse af scrum
- Fremme samarbejde med eksterne interessenter og sikre en god dialog
- Beskytte teamet mod forstyrrelser og ustabilitet under sprints
- Øge transparens og kontinuerlig forbedring gennem visualisering, retrospectives og feedback

Scrum masters brug af FODA

Som scrum master kan du bruge FODA til at få forståelse for myndighedernes krav til gevinsterne ved at udvikle og vedligeholde digitale løsninger baseret på brug af fællesoffentlig arkitektur, herunder arkitekturregler og værktøjer, så den tilbudte løsning overholder kravene i FODA.

Du kan finde specifikationer for fællesoffentlige funktionelle byggeblokke og løsningsbyggeblokke (under udarbejdelse), der beskriver og specificerer funktionalitet, dvs. hvad en digital løsning skal kunne, og hvordan funktionaliteten realiseres, der er fælles for flere digitale løsninger, f.eks. søgning efter en adresse eller en virksomhed.

Du kan også finde datakilder, der kan være relevante for produktejers digital løsning. Datakilderne finder du i det Fællesoffentlige Datakatalog.

A.5 Leveranceteam (Leverandør)

Leveranceteamet er ansvarligt for at levere en fungerende digital løsning, der skaber værdi for brugerne, gennem kontinuerlig og iterativ udvikling. Teamet varetager desuden driften og supporten af den digitale løsning.

Karakteristika

Teamet er tværfagligt, selvorganiserende og samarbejdende. Teamet har ansvar for at levere og drifte digitale løsninger, der virker og skaber værdi.

Kvalifikationer/erfaringer

Erfarne softwareudviklere, UX-designere, testere m.fl. med viden om teknologier og agile samarbejdsformer. Erfaring med CI/CD og DevOps er en fordel.

Funktion og ansvar:

- Udvikler funktionalitet baseret på prioriterede user stories
- Deltager i planlægning, estimering og kvalitetsforbedring
- Tester, dokumenterer og klargør løsninger til produktion
- Samarbejder tæt med produktejer og scrum master
- Indgår i feedback-loop og forbedrer løbende processer og produkt

Leveranceteamets brug af FODA

Som medlem i leveranceteamet kan du bruge FODA til at få forståelse for myndighedernes krav til gevinsterne ved at udvikle og vedligeholde en digital løsning baseret på brug af fællesoffentlig arkitektur, herunder arkitekturregler og værktøjer, så den tilbudte løsning overholder kravene i FODA.

Du kan finde specifikationer for fællesoffentlige funktionelle byggeblokke og løsningsbyggeblokke (under udarbejdelse), der beskriver og specificerer funktionalitet, dvs. hvad en digital løsning skal kunne, og hvordan funktionaliteten realiseres, der er fælles for flere digitale løsninger, f.eks. søgning efter en adresse eller en virksomhed.

Du kan også finde datakilder, der kan være relevante for produktejers digital løsning. Datakilderne finder du i FODAs datakatalog.

A.6 Styregruppeformand

Øverste ansvarlige for projektets forretningsmæssige værdi og beslutningstagning. Sikrer sammenhæng mellem projekt og organisationens strategiske mål. Leder styregruppen og har ansvar for fremdrift, business case og gevinstrealisering.

Se mere om rollen i [FOP](#).

Styregruppeformands brug af FODA

Som styregruppeformand kan du bruge FODA til at få overordnet forståelse for gevinsterne ved at udvikle og vedligeholde digitale løsninger baseret på brug af fællesoffentlig arkitektur og byggeblokke.

A.7 Styregruppemedlem = gevinstejers = seniorbrugers

Repræsenterer slutbrugerne og sikrer, at deres behov indarbejdes i projektet. Deltager i overordnede beslutninger og følger projektets fremdrift og leverancer med fokus på brugsværdi og muligheder/begrænsninger ved udvikling af en digital løsning.

Se mere om rollen i [FOP](#).

Styregruppemedlems (gevinstejers = seniorbrugers brug af FODA

Som styregruppemedlem kan du bruge FODA til at få overordnet forståelse for gevinsterne ved at udvikle og vedligeholde digitale løsninger baseret på brug af fællesoffentlig arkitektur samt hvilke værktøjer og byggeblokke, der er anvendt i den aktuelle digitale løsning, du er gevinstejers af.

A.8 Driftsansvarlig

Der er flere modeller for drift af digitale løsninger. En leverandør kan levere kombineret udvikling og drift af en digital løsning på leverandørens egen driftsplatform eller i skyen ("cloud"), så myndigheden tilkøber driften. Digitale løsninger kan også leveres til installation og drift i et lokalt miljø.

I sidstnævnte tilfælde skal en lokal driftsansvarlig varetage driften. Hvis dette er tilfældet, skal driftsansvarlig sikre, at den digitale løsning kan installeres og administreres i organisationens driftsmiljø – teknisk og organisatorisk. Driftsansvarlig skal involveres i god tid for at sikre, at dokumentation, sikkerhed, eventuelle snitflader til andre interne og eksterne digitale løsninger og support er på plads ved overdragelse til drift.

Karakteristika

Teknisk funderet og med fokus på langsigtet bæredygtighed. Risikobevist og grundig i vurdering af snitflader og afhængigheder.

Kvalifikationer/erfaringer

Erfaring med it-drift, systemforvaltning eller it-arkitektur. Kendskab til organisationens tekniske landskab og governance-krav (f.eks. informationssikkerhed, ISO 27001, NIS2, GDPR).

Funktion og ansvar

- Sikrer, at den løsning, der udvikles, er driftsklar og kan forvaltes effektivt
- Definerer krav til drift, sikkerhed, overvågning og support
- Deltager i planlægning af overdragelse fra projekt til drift
- Samarbejder med it-arkitekt og produktejer om driftstekniske beslutninger

- Vurderer driftskonsekvenser af nye funktionaliteter

Driftsansvarliges brug af FODA

Som driftsansvarlig kan du bruge FODA til at finde information om eventuelle driftsmæssige forhold, der er vigtige for installation og drift af en digital løsning til lokal drift.

A.9 Bruger

Bruger repræsenterer de fremtidige slutbrugere af løsningen. Udvalgte brugere kan deltage i udviklingen af den digitale løsning, f.eks. i en referencegruppe eller testgruppe. Brugerne bidrager med viden om arbejdsgange, deltager i afklaringer, test og undervisning – og er ofte ambassadør for den nye løsning i egen organisation.

Se mere om rollen i [FOP](#).

Bruger i referencegruppes brug af FODA

Som bruger i en referencegruppe kan du bruge FODA til at få overordnet forståelse for gevinsterne ved at udvikle og vedligeholde digitale løsninger baseret på brug af fællesoffentlig arkitektur og byggeblokke.

A.10 Seniorleverandør

Seniorleverandøren har ansvar for leverandørens samlede leverancer, kvalitet og proces i projektet samt for den strategisk dialog og kontraktuel overholdelse.

Seniorleverandøren er professionel, samarbejdsorienteret og kontraktbevidst. Ser helheden og balancerer omkring leverancekrav med relationen til myndigheden.

Seniorleverandøren har bred erfaring med leverancer til offentlige myndigheder og (komplekse) digitale projekter. I den sammenhæng er kendskab til kontraktstyring og agil udvikling væsentligt.

Funktion og ansvar

- Varetager ledelsen af leverandørens samlede indsats i projektet
- Deltager i styrende fora og sikrer leverancer i henhold til kontrakt og planer
- Sikrer ressourcer og kompetencer fra leverandørens side
- Formidler status og risici til myndigheden
- Medvirker til at håndtere ændringer og eskalationer

Seniorleverandørs brug af FODA

Som seniorleverandør kan du bruge FODA til at få overordnet forståelse for myndighedernes krav til gevinsterne ved at udvikle og vedligeholde digitale løsninger baseret på brug af fællesoffentlig rammearkitektur og byggeblokke, så den tilbudte løsning overholder kravene i den FODA.